

Osnovi analogne elektronike

IV semestar

OPERACIONI POJAČAVAČ

Operacioni pojačavač

Ulagani napon se dovodi na oba ulazna priključka.

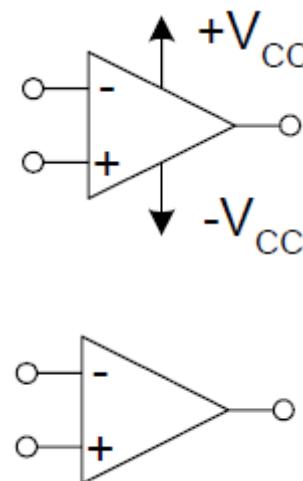
Izlagni napon je dobija sa jednog izlagnog priključka, mada postoje i operacioni pojačavači sa diferencijalnim izlazom.

Operacioni pojačavač se sastoji od:

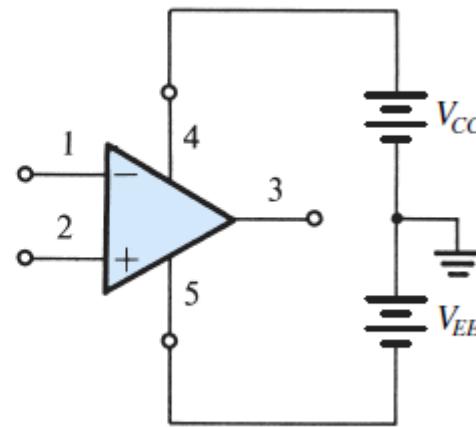
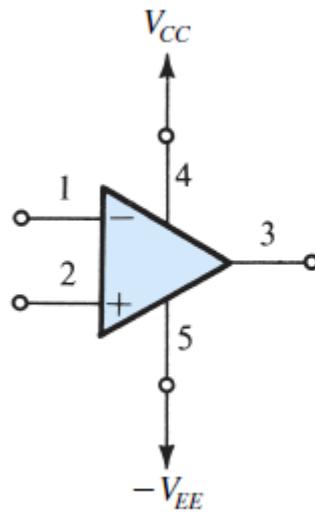
- ❖ ulaznog diferencijalnog pojačavača
- ❖ opcionog međustepena naponskog pojačanja
- ❖ izlagnog pojačavača snage.

Ulagni tranzistori su najčešće:

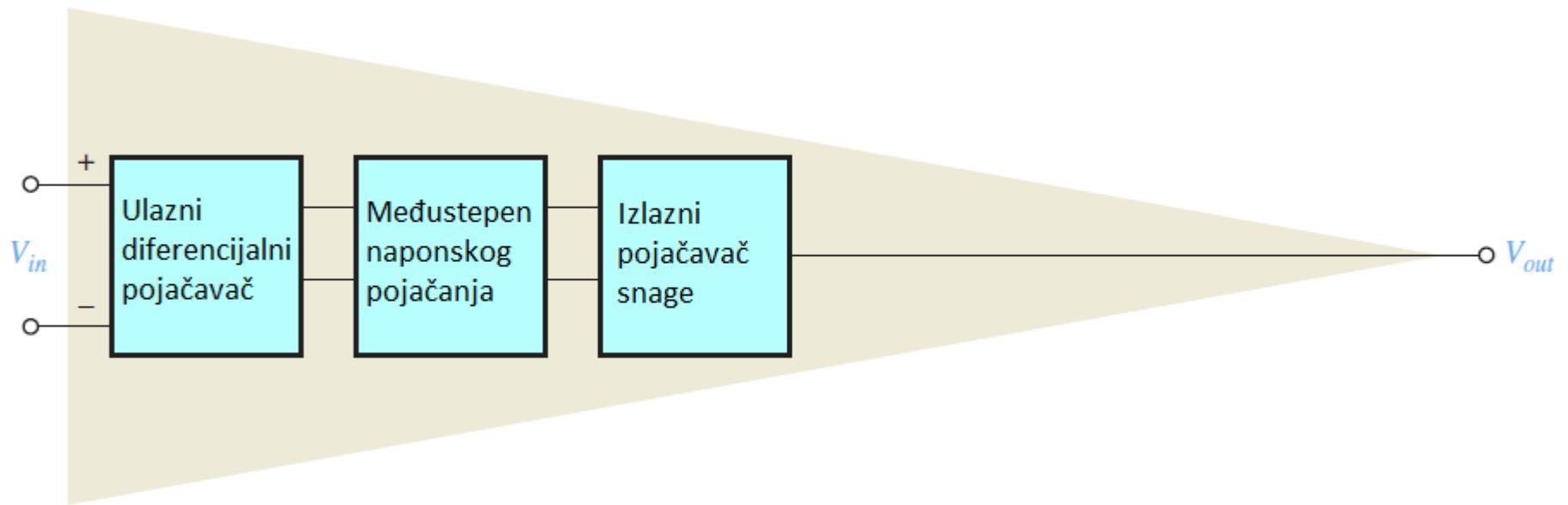
- ❖ Bipolarni NPN
- ❖ Bipolarni PNP
- ❖ N-kanalni MOSFET (NMOS)
- ❖ P-kanalni MOSFET (PMOS).

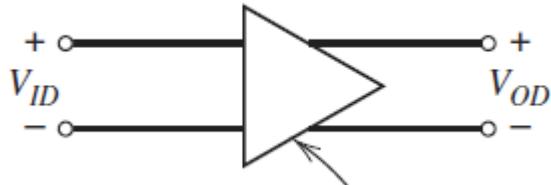
Napajanje operacionog pojačavača

Unutrašnja struktura operacionog pojačavača

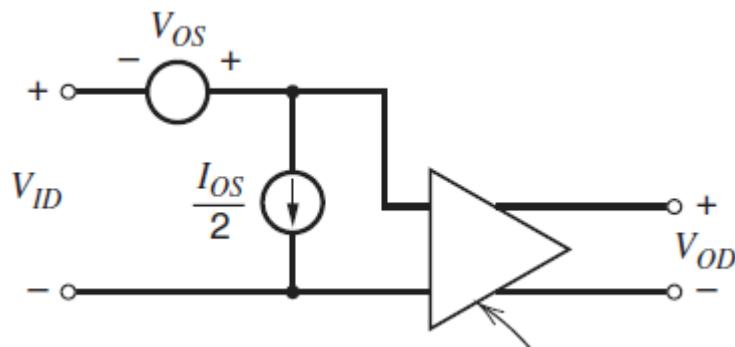
Nesimetričan ulazni diferencijalni pojačavač

Nesimetričan diferencijalni pojačavač sa naponskim ofsetom V_{OS} i strujnim ofsetom I_{OS} .

$V_{OS} = 0.1..2 \text{ mV}$ za ulazne bipolarne tranzistore

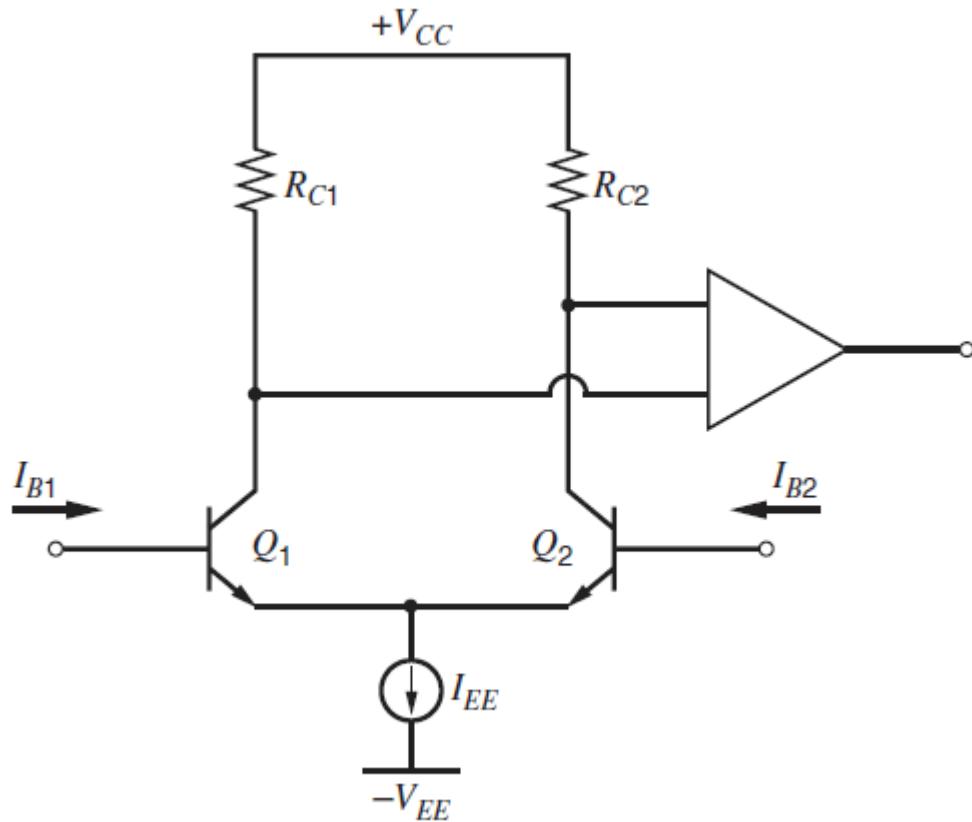
$V_{OS} = 1..20 \text{ mV}$ za ulazne MOS tranzistore.

$$I_{OS} = I_{B1} - I_{B2}$$

Simetričan diferencijalni pojačavač bez naponskog ofseta V_{OS} i bez strujnog ofseta I_{OS} .

Ulagne struje polarizacije

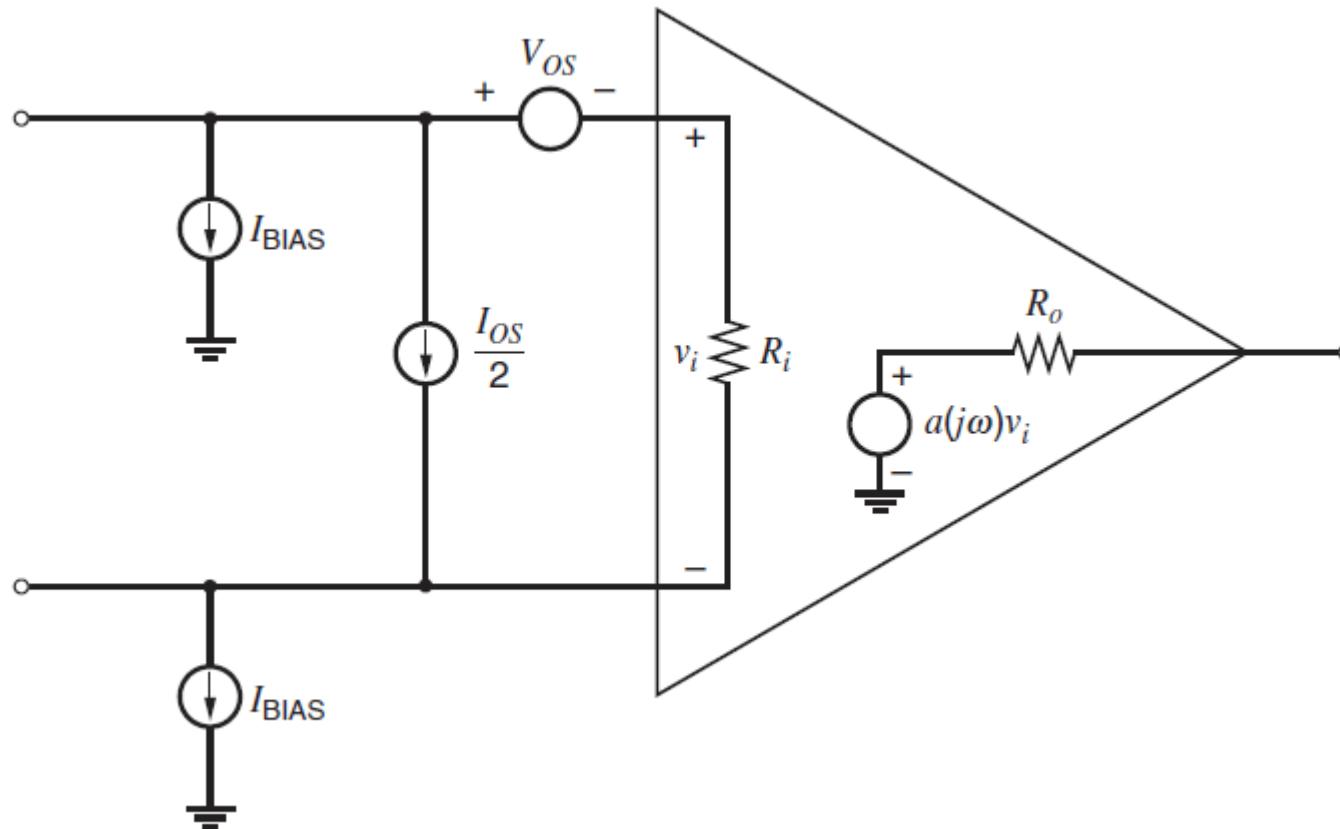
$$I_{BIAS} = \frac{I_{B1} + I_{B2}}{2}$$

$$I_{OS} = I_{B1} - I_{B2}$$

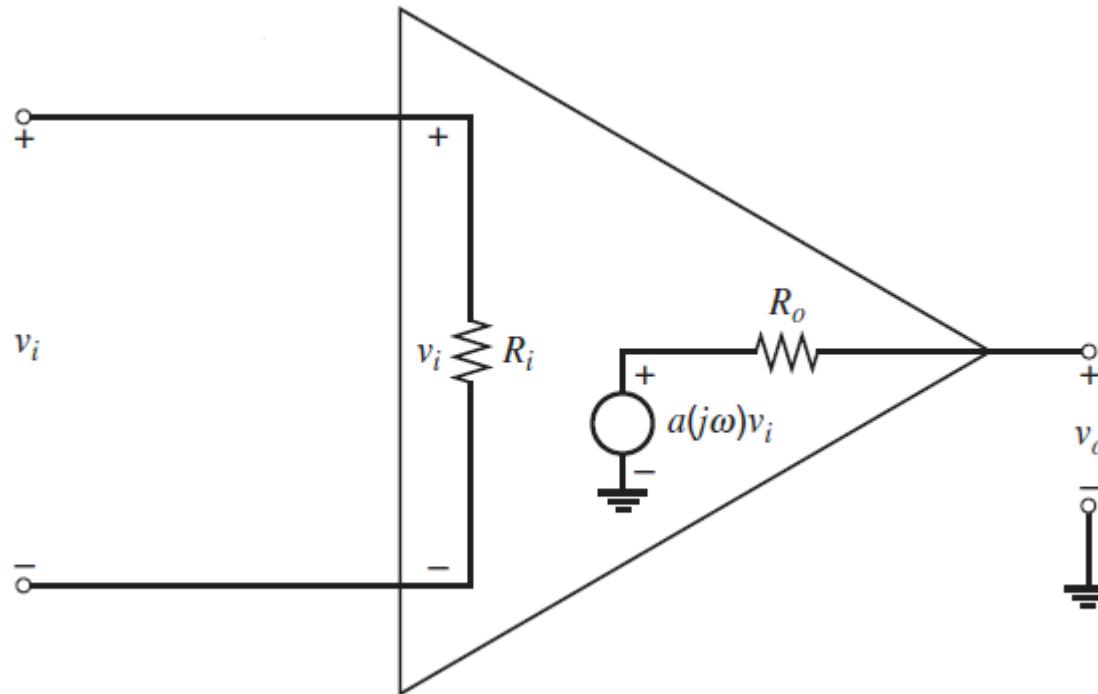
$I_{BIAS} = 10..100 \text{ nA}$ i $I_{OS} < 2..20 \text{ nA}$ za ulazne bipolarne tranzistore

I_{BIAS} i $I_{OS} < 1 \text{ fA} = 0.001 \text{ pA}$ za ulazne MOS tranzistore.

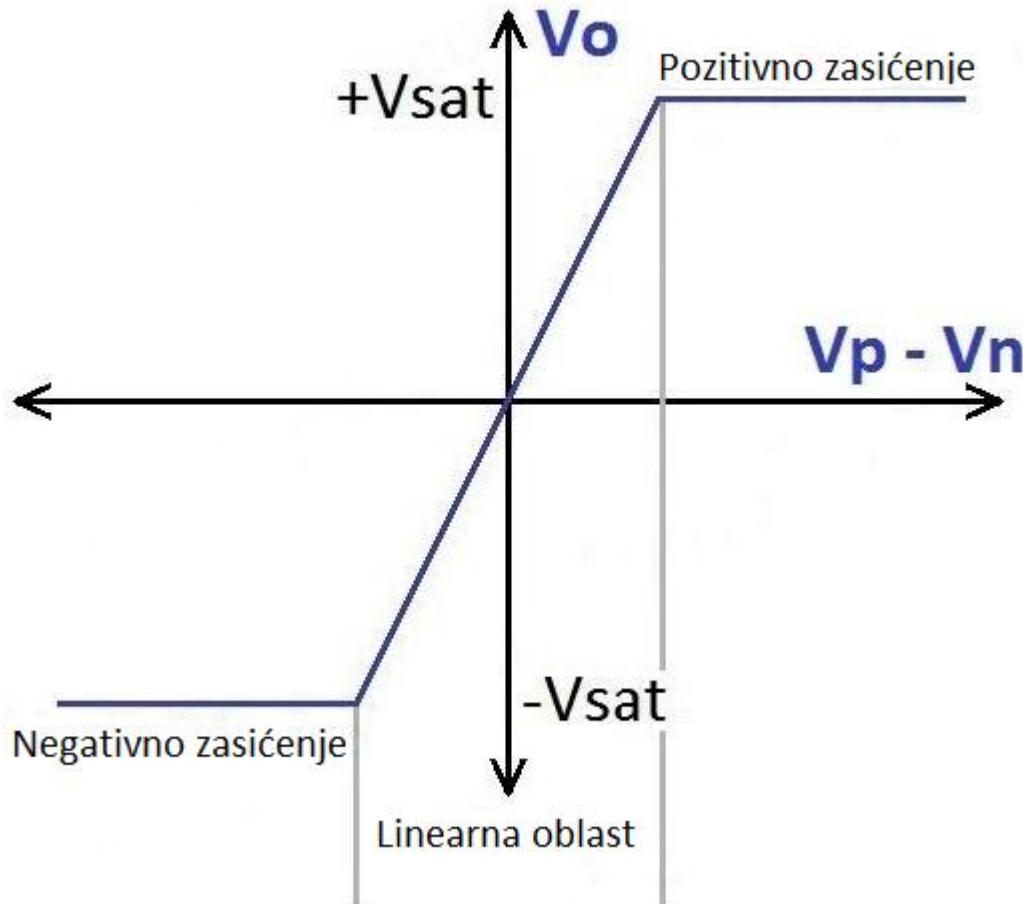
Neidealni operacioni pojačavač kombinovana šema

Neidealni operacioni pojačavač šema za male signale

Aproksimativna prenosna karakteristika neidealnog operacionog pojačavača

Ulazne i izlazne otpornosti

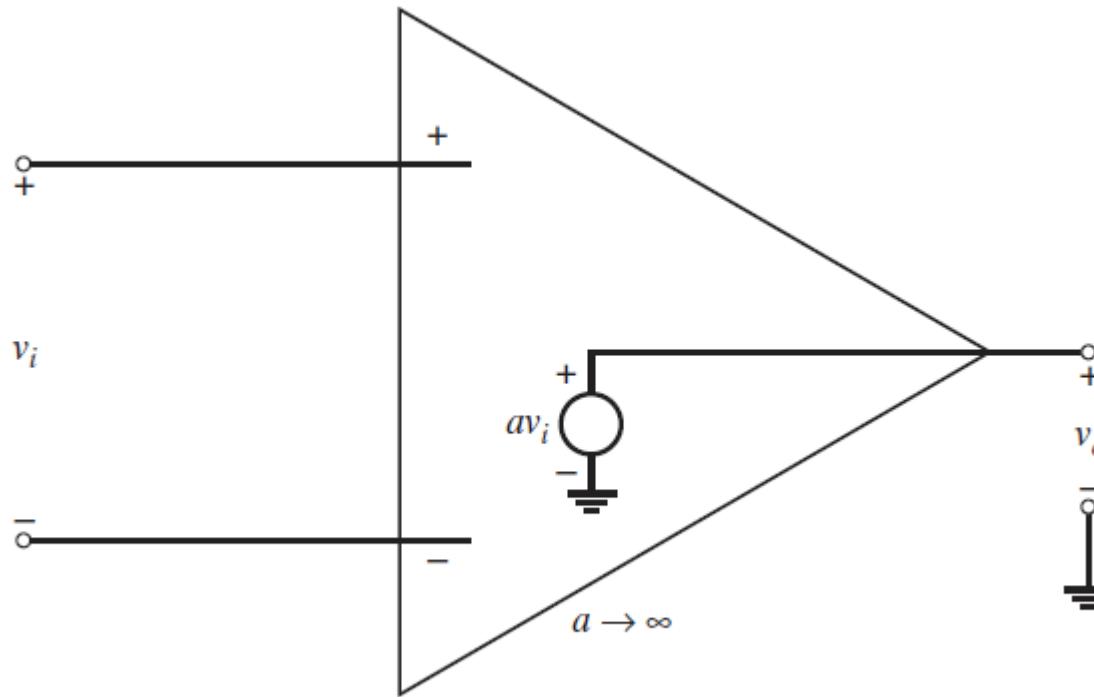
$R_i = 100 \text{ k}\Omega .. 1 \text{ M}\Omega$ za ulazne bipolarne tranzistore (input)

$R_i \rightarrow \infty$ za ulazne MOS tranzistore

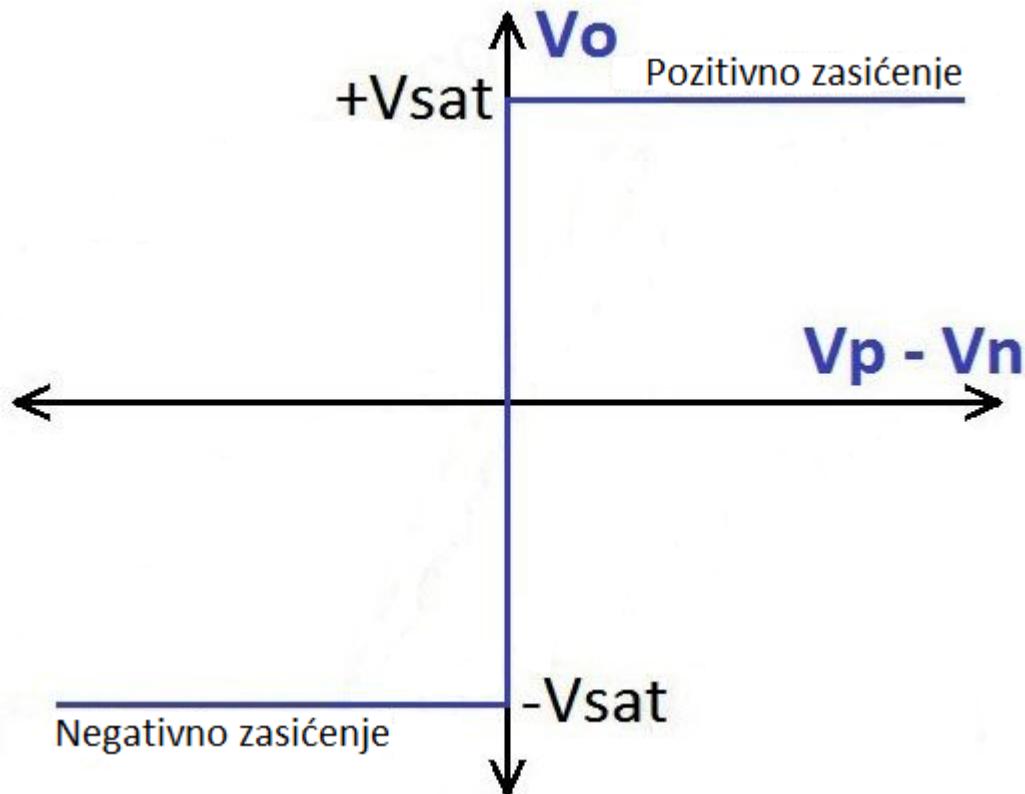
$R_o = 40 \Omega .. 100 \Omega$ za izlazne bipolarne tranzistore (output)

$R_o = 400 \Omega .. 1 \text{ k}\Omega$ za izlazne MOS tranzistore.

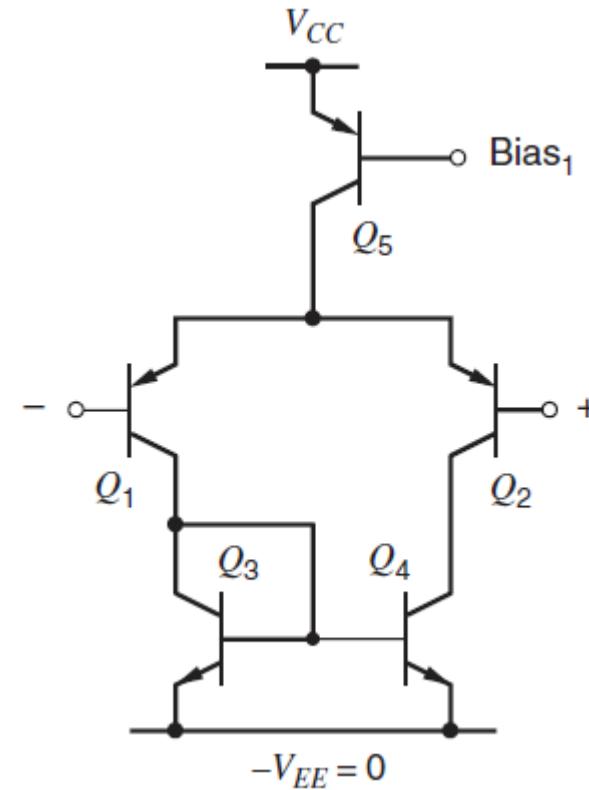
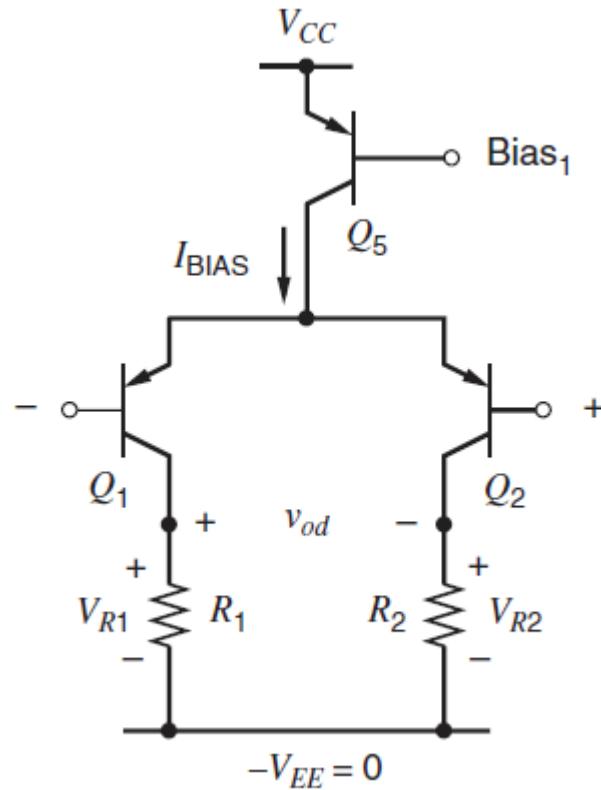
Idealni operacioni pojačavač šema za male signale

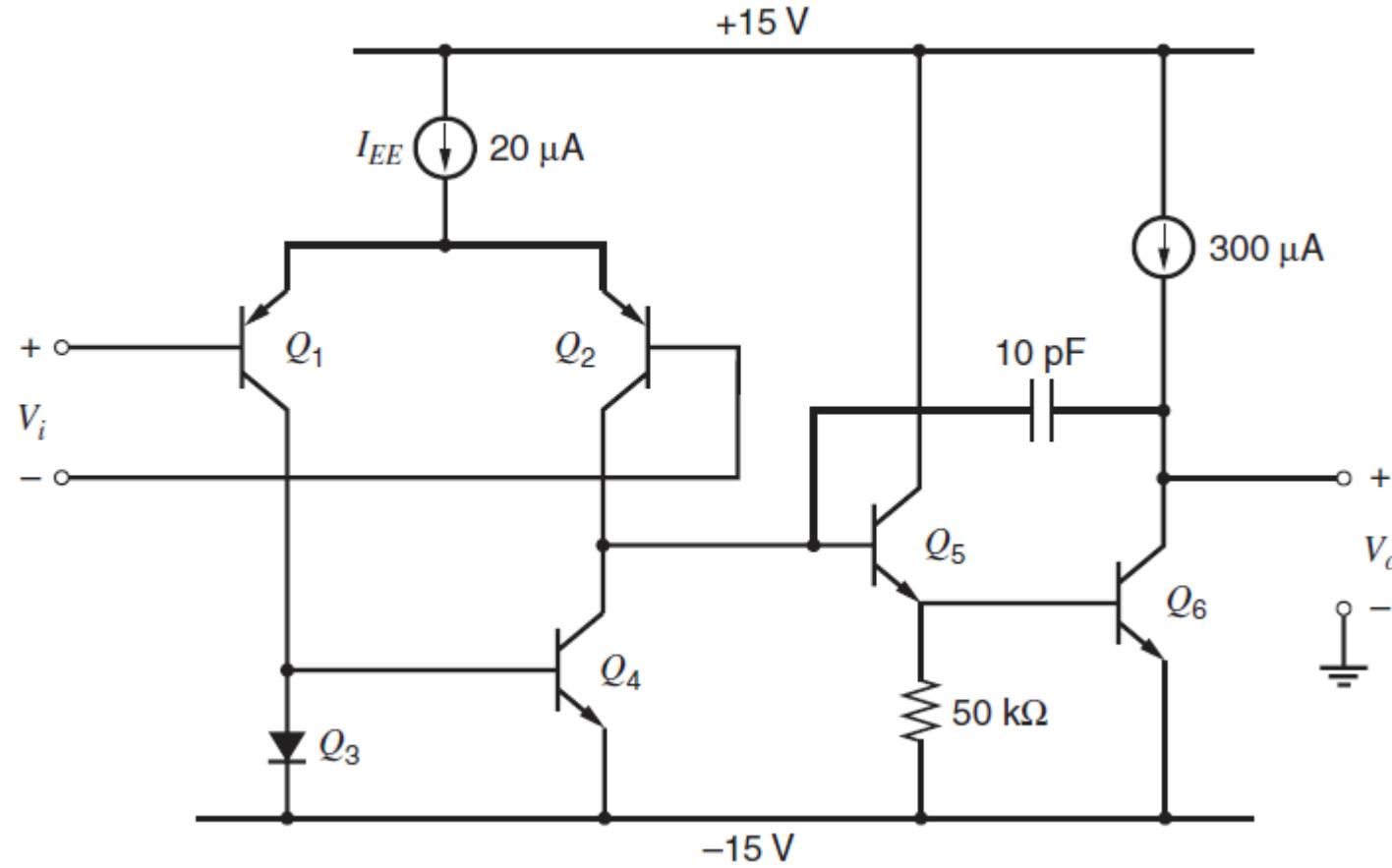
Aproksimativna prenosna karakteristika idealnog operacionog pojačavača

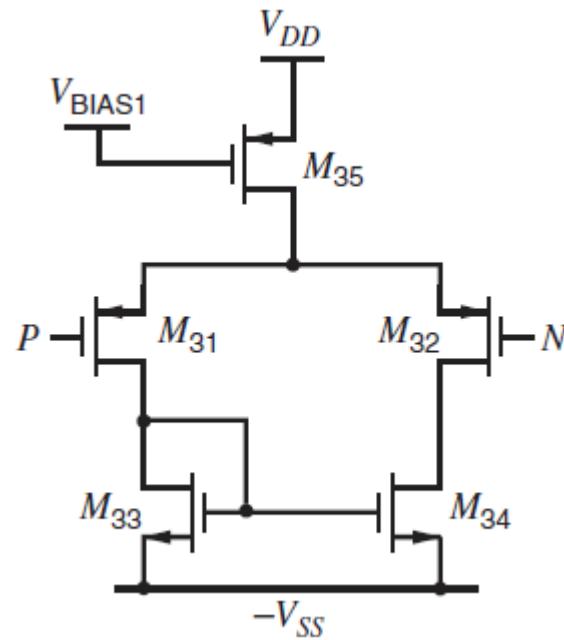
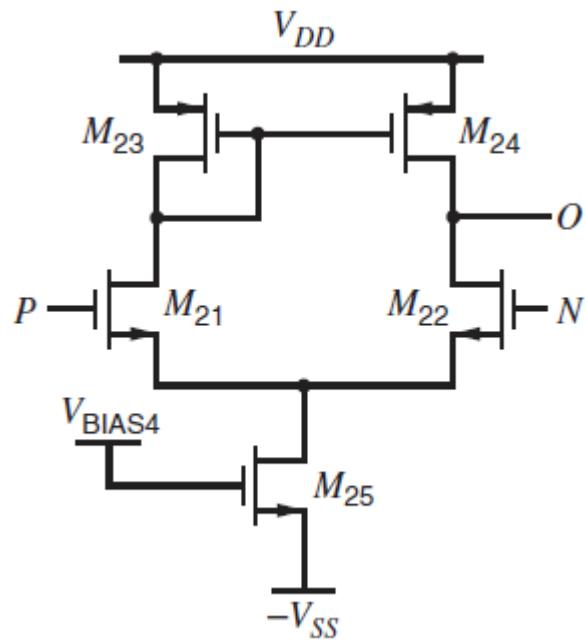
Ulagni diferencijalni pojačavač principijelna šema sa bipolarnim tranzistorima

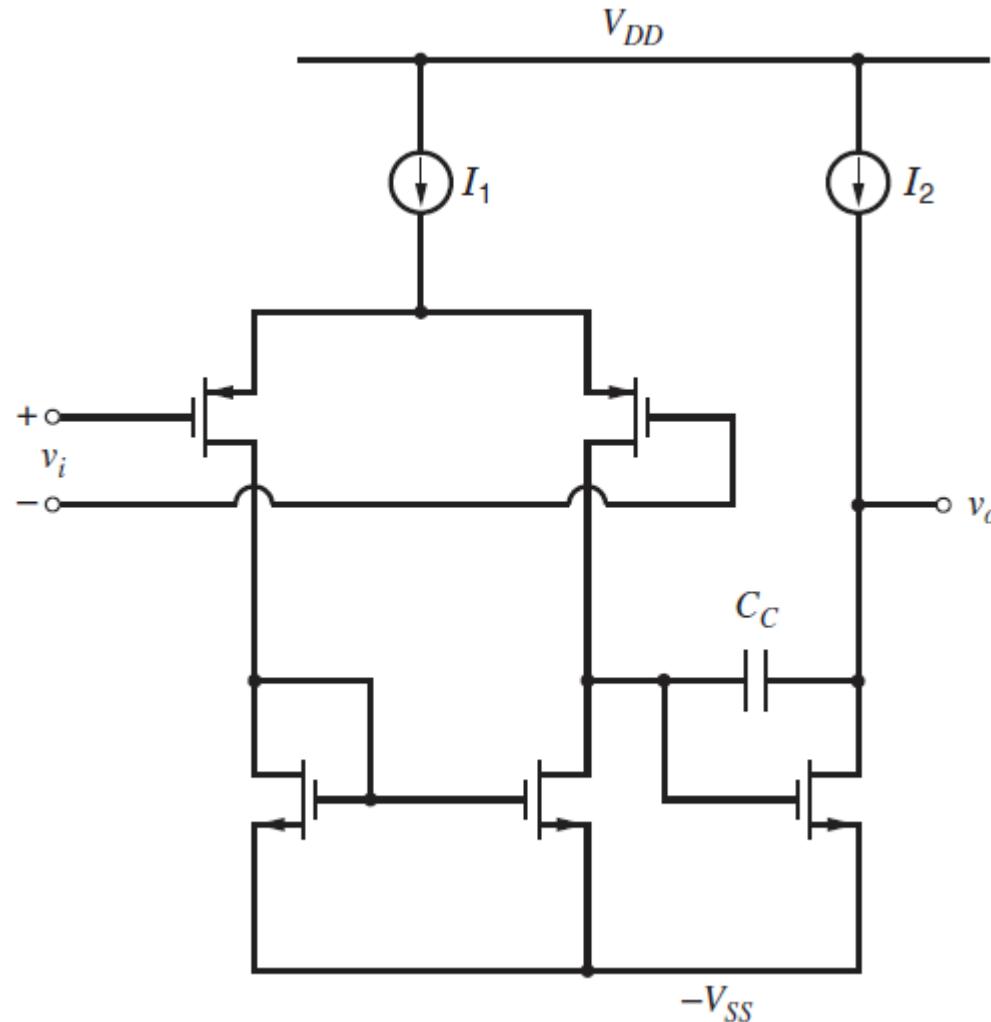
Trostepeni operacioni pojačavač principijelna šema

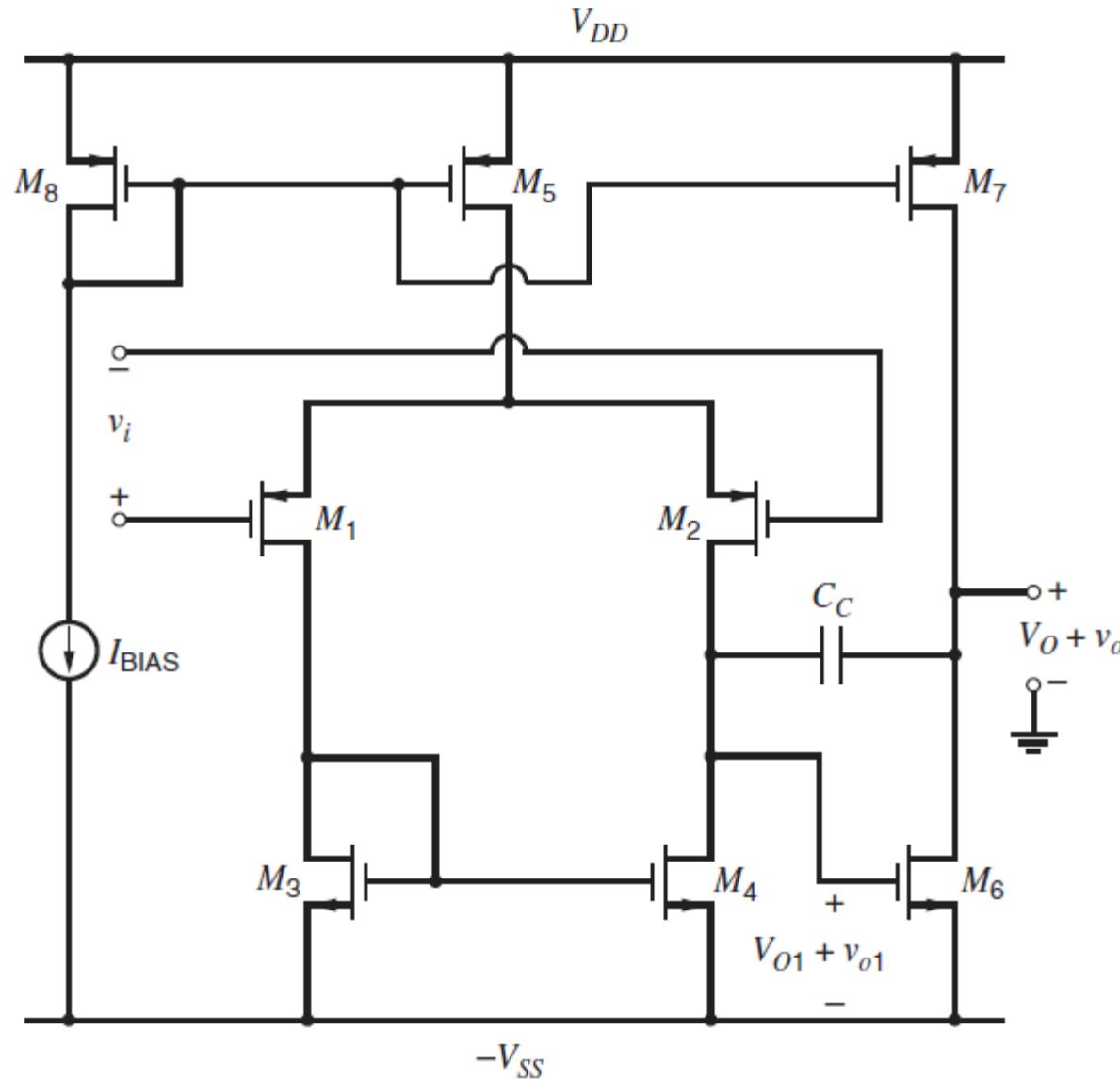
Ulagni diferencijalni pojačavač principijelna šema sa MOSFET-ima

Dvostepeni operacioni pojačavač principijelna šema

Dvostepeni operacioni pojačavač detaljna šema

Dvostepeni operacioni pojačavač pojačanje za male signale

$$A_{v1} = \frac{v_{o1}}{v_i}$$

$$A_{v1} = g_{m1}(r_{o2} || r_{o4})$$

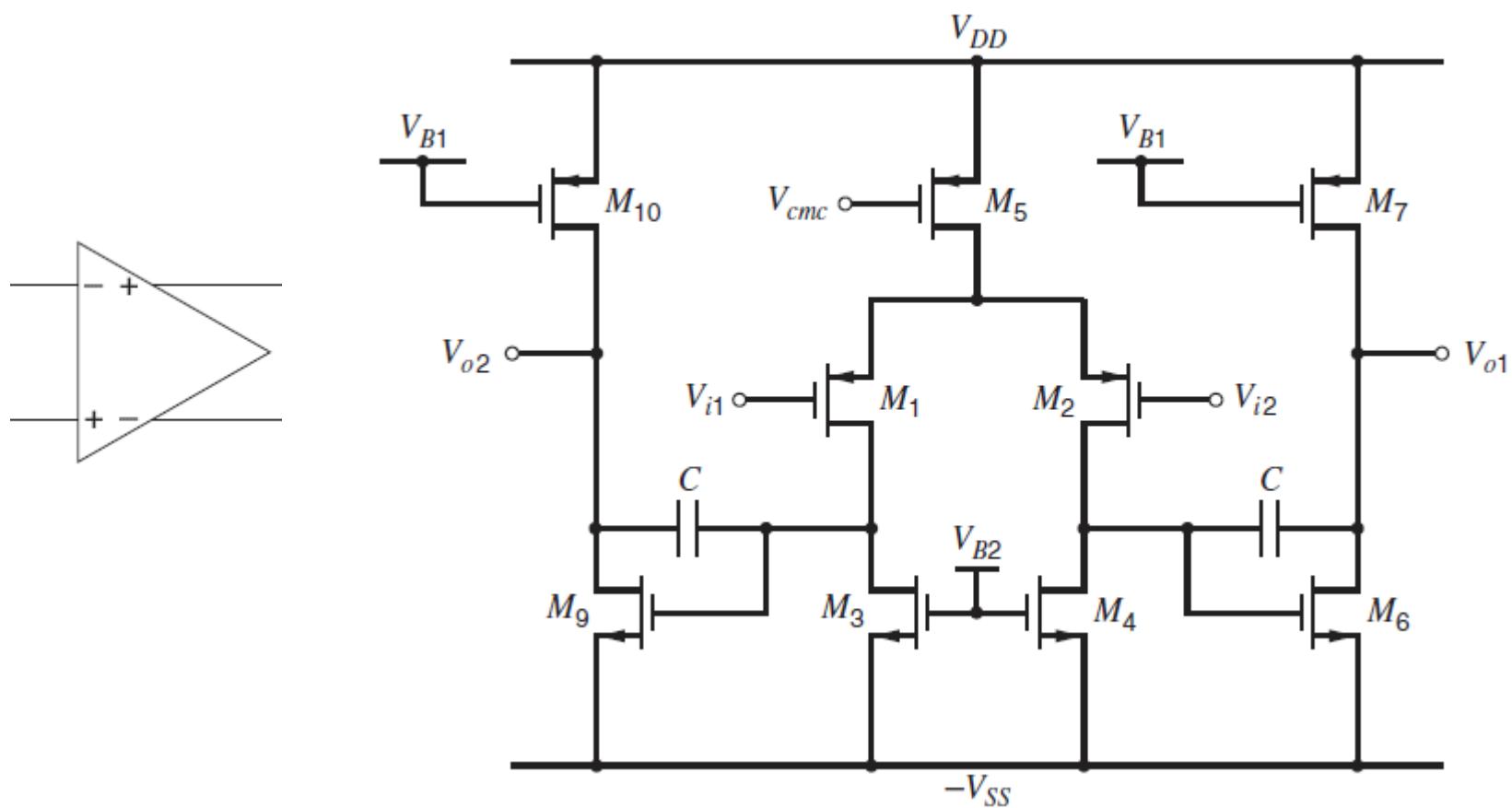
$$A_{v2} = -g_{m6}R_o$$

$$R_o = r_{o6} || r_{o7}$$

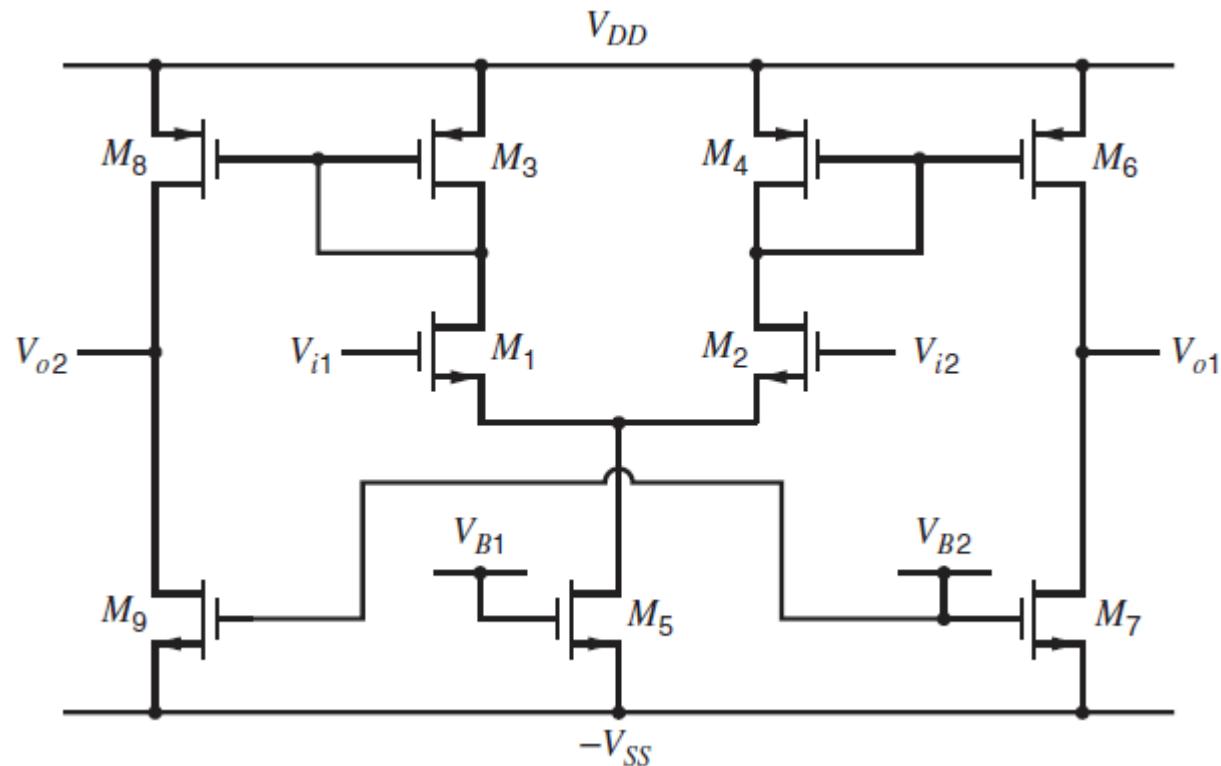
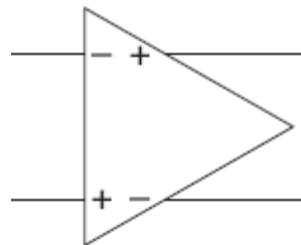
$$A_v = A_{v1}A_{v2} = -g_{m1}(r_{o2} || r_{o4})g_{m6}(r_{o6} || r_{o7})$$

$$\begin{aligned} A_v &= -g_{m1} \left(\frac{\frac{|V_{A2}|}{|I_{D2}|} \frac{V_{A4}}{|I_{D2}|}}{\frac{|V_{A2}|}{|I_{D2}|} + \frac{V_{A4}}{|I_{D2}|}} \right) g_{m6} \left(\frac{\frac{V_{A6}}{I_{D6}} \frac{|V_{A7}|}{I_{D6}}}{\frac{V_{A6}}{I_{D6}} + \frac{|V_{A7}|}{I_{D6}}} \right) \\ &= -\frac{g_{m1}}{|I_{D2}|} \frac{g_{m6}}{I_{D6}} \left(\frac{|V_{A2}| V_{A4}}{|V_{A2}| + V_{A4}} \right) \left(\frac{V_{A6} |V_{A7}|}{V_{A6} + |V_{A7}|} \right) \end{aligned}$$

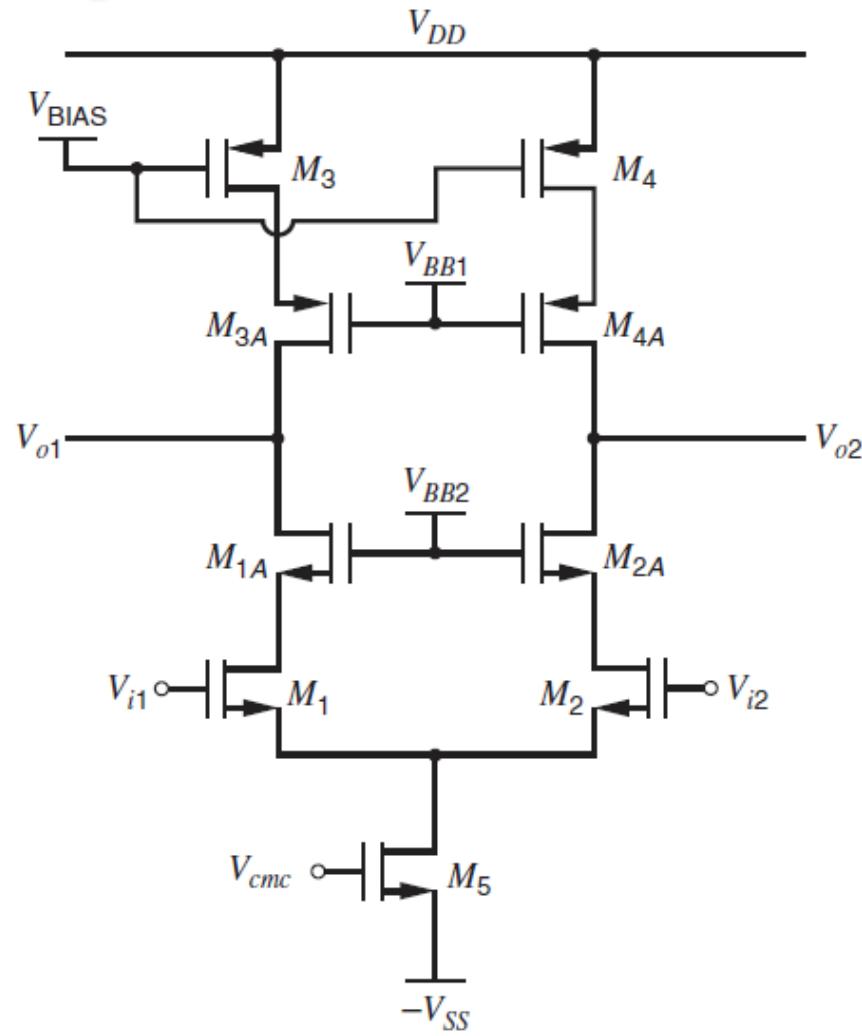
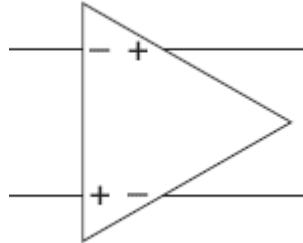
Dvostepeni operacioni pojačavač sa strujnim izvorima i diferencijalnim izlazom

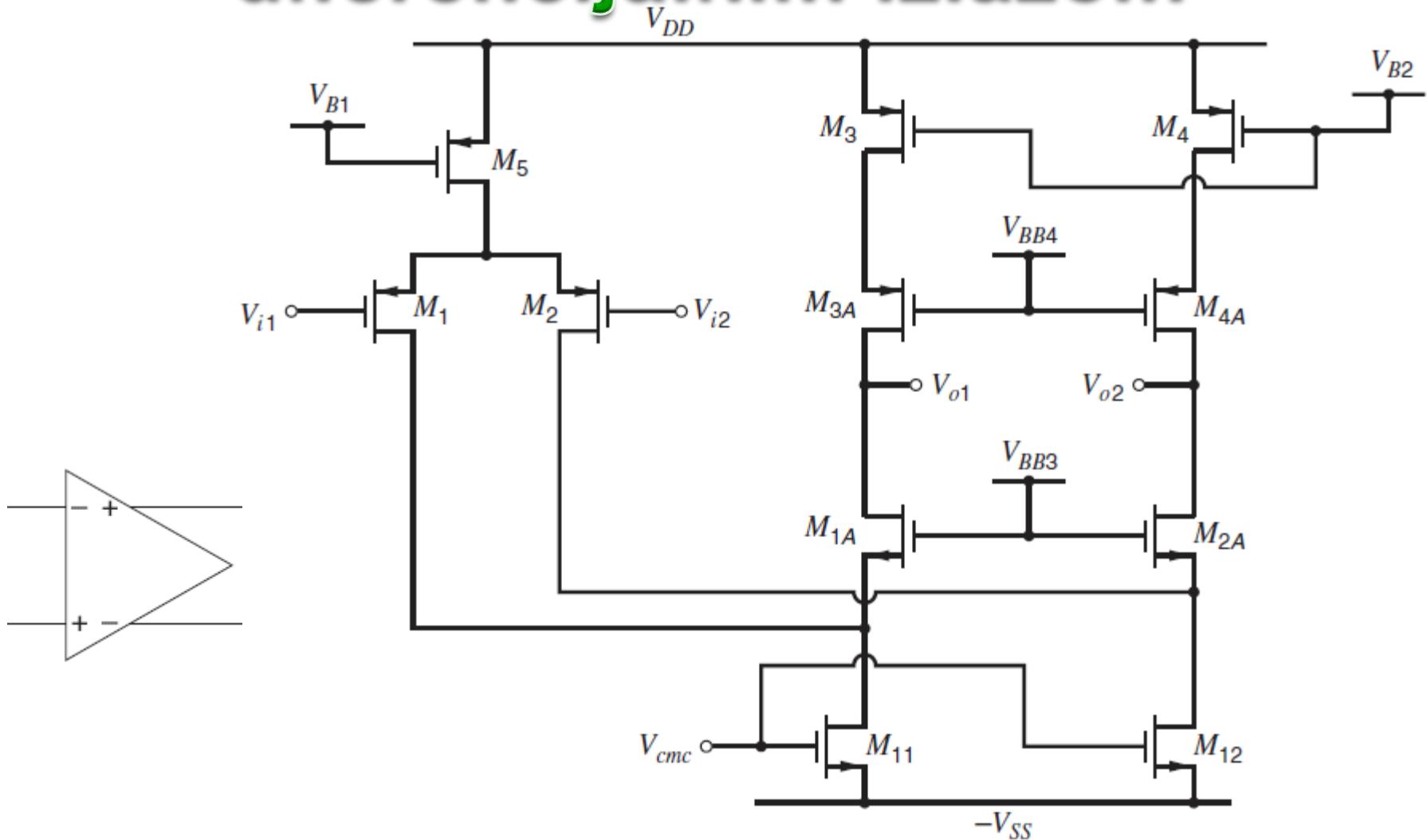
Dvostepeni operacioni pojačavač sa strujnim ogledalima i diferencijalnim izlazom

Operacioni pojačavač sa teleskopskom kaskodom i diferencijalnim izlazom

Operacioni pojačavač sa presavijenom kaskodom i diferencijalnim izlazom

Osnovi analogne elektronike

IV semestar

OPERACIONI POJAČAVAČ